

**PLOVIDBENI AGENT - ODNOS IZMEĐU
PLOVIDBENOG AGENTA I OSOBE S
KOJOM JE ON ZAKLJUČIO UGOVOR U
IME SVOG NALOGODAVATELJA**

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II Pž-79/90-2 od 19. ožujka 1991.

Vijeće: mr.Veljko Vujović, mr.Pave Dević,

prof.dr.Branko Jakaša

Plovidbeni agent nastupa i zaključuje ugovore u ime i za račun svog nalogodavatelja - Prema tome ne odgovara za obveze iz zaključenog posla koje padaju na agentovog nalogodavatelja, ukoliko se nije sam obvezao da će te obveze ispuniti - Osnovna dužnost agenta iz zaključenog agenturnog posla je ta da se brine o interesima svog nalogodavatelja, a ne i o interesima osobe s kojom je u ime i za račun nalogodavatelja zaključio ugovor - Premda je uobičajeno da plovidbeni agent od nalogodavatelja osigura ne samo predujam potreban za troškove i nagradu plovidbenog agenta, već i polog radi namirenja potraživanja trećih osoba, to ne znači da je plovidbeni agent obvezan osigurati ta sredstva - Ako lučki skladištar, odnosno slagač, nisu namireni za svoja potraživanja, njihova je dužnost, a ne agentova, da se pobrinu za zaustavljanje broda - Agent bi odgovarao, pored izričito preuzetih obveza da će sam naknaditi dugovanje svog nalogodavatelja, i onda ako lučkom skladištaru, odnosno slagaču, netočno izjavi da mu je njegov nalogodavatelj položio svotu potrebnu za namirenje njegovih obveza.

Tužitelj je poduzeće "Luka Ploče" koja je u ovom spornom slučaju nastupala u svojstvu lučkog skladištara, a tuženi je plovidbeni agent. Tužitelj u tužbi navodi da mu je brodar kojemu je pružao skladišne usluge ostao dužan i da je prije namirenja svoje obveze isplovio iz luke, pa mu je nemoguće prisilnim putem naplatiti svoja potraživanja. Smatra odgovornim plovidbenog agenta.

Prvostepeni sud je tužbu odbio zbog pomanjkanja pasivne legitimacije agenta. Taj sud je, polazeći od odredbe čl.680. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi /Službeni list SFRJ br.22/77, 13/82 i 30/85/ u nastavku ZPUP, zauzeo stajalište da je tuženik zastupao u svojstvu plovidbenog agenta tj. u ime i za račun broдача m/b "Krasnoarmejsk" i slijedom toga da nije pasivno legitimiran u ovom sporu. Pri tome prvostepeni sud nije prihvatio shvaćanje tužitelja prema kojem bi utuženo potraživanje predstavljalo zahtjev za naknadu štete, a obveza tuženika na plaćanje utuženog iznosa temeljila se na propustu tuženika kao plovidbenog agenta da od broдача pravovremeno osigura novčana sredstva potrebna radi namirenja tužiteljevog potraživanja s osnova brodske ležarine.

Pravovremeno podnesenom žalbom tužitelj pobija presudu navodeći da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je prihvatio prigovor promašene pasivne legitimacije polazeći od odredbe čl.680. ZPUP-a, a da prethodno nije, u smislu čl.5. ZPUP-a, utvrdio kakvo je običajno postupanje lučkog agenta u pogledu troškova broda u luci. Naime, prema shvaćanju tužitelja, plovidbeni agent dužan je pravovremeno obavijestiti osobu s kojom je sklopio ugovor u ime i za račun broдача o tome da li je radi namirenja potraživanja te osobe za izvršenu uslugu broдарu osiguran polog, odnosno da li je iz pologa može namiriti kako bi treća osoba svoje pravo prema broдарu mogla ostvariti tužbom i privremenom mjerom zaustavljanjem pomorskog broda. Budući da u spornom slučaju tuženik nije obavijestio tužitelja "o tome da je polog nedostatan, a niti o tome da brodar odbija platiti

brodsku ležarinu", tužitelj smatra da postoji obveza tuženika da tužitelju naknadi štetu u visini neplaćene brodske ležarine.

Predložio je da se presuda preinači i tužbeni zahtjev u cijelosti prihvati, te tuženika obveže da tužitelju nadoknadi trošak prvostepenog i drugostepenog postupka, ili da se presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje s time da u nastavku postupka prvostepeni sud "utvrdi postojanje poslovnog običaja lučkog agenta u našim lukama" te da, ukoliko je potrebno, izvede dokaz saslušanjem stranaka na okolnost da tuženik nije izvjestio tužitelja o nedostatku pologa "iako to iz dosadašnjeg postupka proizlazi kao neosporno".

Osporivši navode tužitelja, tuženik je u odgovoru predložio da se žalba kao neosnovana odbije i potvrdi presuda prvostepenog suda. Zahtijevao je trošak odgovora na žalbu.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz čl.365. st.2. ZPUP-a drugostepeni sud je utvrdio da je presuda pravilna i zakonita.

Pravilan je zaključak prvostepenog suda da je tuženik kao plovidbeni agent nastupao u ime i za račun nalogodavatelja - brodaru m/b "Krasnoarmejsk". To nadalje, polazeći od odredbe čl.680. ZPUP-a, znači da je pravilno stajalište prvostepenog suda prema kojem tuženik ne bi bio pasivno legitimiran u sporu u kojem se zahtijeva isplata brodske ležarine, odnosno lučke naknade koju plaća brod za korištenje luke u bilo koje svrhe osim zbog iskrcavanja, odnosno ukrcavanja putnika i robe (čl.49.st.1. Zakona o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima - NN broj 19/74, 39/73, 17/77 i 18/81).

Plovidbeni agent ne odgovara na izvršenje obveze nalogodavatelja (brodara) trećoj osobi s kojom je plovidbeni agent sklopio ugovor u ime i za račun nalogodavatelja (brodara). Takva odgovornost bi, prema shvaćanju ovog suda, postojala jedino u slučaju ukoliko

je takvu obvezu plovidbeni agent izričito preuzeo, a takvu tvrdnju tužitelj nije iznio ni tijekom prvostepenog postupka niti u žalbi.

Pravilan je, nadalje, zaključak prvostepenog suda o neosnovanosti zahtjeva tužitelja da mu tuženik naknadi štetu koju je, prema navodima u tužbi i tijekom postupka, pretrpio time što propustom tuženika nije od broдача (tuženikovog nalogodavca) naplatio brođsku ležarinu.

Odgovornost plovidbenog agenta trećoj osobi za naknadu štete ne bi se mogla temeljiti na odredbi čl.685. ZPUP-a prema kojoj je plovidbeni agent obvezan i ovlašten upotrebom dužne pažnje dobrog privrednika, a u granicama danog ovlaštenja, obavljati poslove koji su potrebni ili uobičajeni za izvršenje dobivenog naloga, jer se citirana zakonska odredba primjenjuje samo u odnosima između plovidbenog agenta i nalogodavatelja u izvršenju prava i obveza iz ugovora o plovidbenom agencijskom poslu.

Premda je uobičajeno da plovidbeni agent od nalogodavatelja (brođara) osigurava ne samo pređujam za troškove i nagradu plovidbenog agenta, već i polog potreban radi namirenja potraživanja trećih osoba za izvršene usluge brođaru u čije ime i za čiji račun je plovidbeni agent sklopio ugovor s trećom osobom, to ne znači da je plovidbeni agent obvezan osigurati ta sredstva, jer je njegova prvenstvena dužnost da se brine o interesima svog nalogodavatelja (brođara), a ne i o interesima treće osobe s kojom nije u ugovornom odnosu.

Odgovornost plovidbenog agenta za naknadu štete trećoj osobi zbog propusta da unaprijed osigura novčana sredstva potrebna radi namirenja potraživanja trećoj osobi od brođara, pa tako i luke s osnova naknade za brođsku ležarinu, postojala bi ukoliko je između treće osobe (luke) i plovidbenog agenta tako dogovoreno. U tom slučaju bi se odgovornost plovidbenog agenta za štetu uzrokovanu trećoj osobi temeljila na propustu plovidbenog agenta u izvršenju obveze koju je preuzeo prema toj osobi. Konačno,

odgovornost plovidbenog agenta prema brodaru za tako nastalu štetu mogla bi se temeljiti i na činjenici da je plovidbeni agent obavijestio treću osobu da se kod njega nalaze novčana sredstva broдача dovoljna za namirenje novčanog potraživanja treće osobe prema brodaru, premda ta sredstva nisu osigurana, jer time treća osoba, dovedena u zabludu krivnjom plovidbenog agenta, nije pravovremeno poduzela potrebne postupke radi osiguranja svog potraživanja dok se brod dužnika nalazi u luci.

Tužitelj tijekom prvostepenog postupka te u žalbi ni ne tvrdi da su postojale takve okolnosti koje bi ukazivale na postojanje odgovornosti tuženika da tužitelju naknadi štetu koja je predmet ovog spora. Na takav zaključak ne utječe niti činjenica da je tužitelj u teleksu broj 158, kojeg je uputio tuženiku dana 22.03.1988. (list 3) prije isplovljavanja m/b "Krasnoarmejsk" iz luke Ploče, obavijestio tuženika o postojanju tužiteljevog potraživanja prema brodaru s osnova brodske ležarine, i o tome da "brod treba osigurati novčana sredstva prije isplovljavanja". Naime, tužitelj je bio dužan, u slučaju nepostojanja obavijesti tuženika o osiguranju sredstava potrebnih radi namirenja tužiteljevog potraživanja, sam poduzeti mjere radi naplate tog potraživanja od dužnika (broдача) pa tako i do potrebe u smislu čl.979. ZPUP-a podnijeti prijedlog da se dopusti privremena mjera zaustavljanjem i zabranom odlaska broда iz luke Ploče dok potraživanje ne bude podmireno, odnosno dok ne bude dano drugo osiguranje ili druga imovinska vrijednost u visini svote potraživanja za koje se traži zaustavljanje (čl.938.st.1. ZPUP-a).

Mr. Pave Dević
sudac Privrednog
suda Hrvatske

Summary

SHIPPING AGENT - RELATIONS BETWEEN THE SHIPPING AGENT AND THE PERSON WITH WHOM HE CONCLUDED THE CONTRACT IN THE NAME OF HIS PRINCIPAL

The shipping agent acts and concludes contracts in the name of his principal - Unless the shipping agent has personally undertaken to fulfill the obligations arising from the contract concluded, he is not liable for these obligations - The agent is primarily obliged to take care of his principal's interests and not of the interests of the person with whom he has concluded a contract in the name of his principal - Although it is the custom for the principal to give to the shipping agent an advance for his expenses and remuneration as well as a deposit for the satisfaction of third party claims, this does not mean that the shipping agent is obliged to make this deposit - It is the duty of the port warehouseman and the stevedore, and not of the shipping agent, to secure the payment of their claims by demanding the arrest of the ship - The agent is liable if he expressly undertakes to pay his principal's debts and if he incorrectly informs the port warehouseman, or the stevedore, that his principal has deposited the appropriate amount for the settlement of his obligations.